

ΑΠΟ ΤΑΣ ΠΡΟΟΔΟΥΣ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

Η ΖΩΗ ΣΤΙΣ ΣΚΟΤΕΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΥΣΤΗΡΙΩΔΕΙΣ ΑΒΥΣΣΟΥΣ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τι ήσαν οι άνθρωποι, πρό όλίγων άκόμα έτών, απ' τη ζωή τών κατοίκων τών θαλασσιών άβύσσων; Τίποτε, ή τουλάχιστον πολύ λίγα πράγματα, γιατί οι επιστήμονες δεν είχαν κανένα μέσον για να εισχωρήσουν σιά μυστήρια της Γαλάσσης. Μόνον τά δίχτυα τους έβγαζαν από και πού στην επιφάνεια μερικά ζωντανά όντα τών βυθών, από φουφούρα έμως άμείσως κ' έζαχαν πάντοτε τό άρχικό τους σχήμα και χρώμα.

Έτσι οι επιστήμονες δεν μπορούσαν να αναλασθήσουν τις συνθήκες και τόν τρόπο της ζωής τών φουφών τού βυθού και περιερίζοντο μόνον στό να στήσουν τό σώμα τους, για να καθαρίσουν τη λειτουργία μερικών παραύξων όργάνων τους. Όσο για τούς άλλους ίνγητες, τό μόνο που μπορούσαν να κάνουν, ήταν να βλέπουν τά βολασαμμένα ψάρια στις βιτρίνες τών μουσείων, χωρίς να ξέρουν ποτέ τί σχήμα είχαν πραγματικά τά ζώα αυτά, όταν ζούσαν άκόμα.

Σήμερα όμως τά πράγματα έχουν αλλάξει πολύ. Δεν άρχισαν βέβαια άκόμα να γίνονται οι φανταστικοί έκείνοι έπιστροφικοί περίπατοι, τούς όποιους περιγράφει ο Βέρν στό έργο του «20.000 λέγχα υπό την θάλασσαν». Όστόσο όμως, οι σοφοί μπορούν και καταβαίνον στή θάλασσα, σέ άρκετά μεγάλα βάθος, μέσα σέ άτσάλινες σκαφές ή κιλινδροειδείς πυργίσκους, απ' τά χοντρά παράθυρα τών όποιων μελετούν με όλη τους την άνεση τη ζωή τού βυθού.

Τελευταίως μάλιστα, κάποια μεγάλη άμερικανική έφορευτική έταιρεία, έφωτίωσε ένα της πλοίο, την «Λωάννα Σμίθ», μ' ένα μεταλλικό πυργίσκο, από χωρίαι 4 άτομα. Μ' αυτόν μπορεί να κατέβη όποιος θέλει ως πρώτα μέτρα βάθος στή θάλασσα, για να θανμάση τό άσέγκρητο θέημα της ζωής τών φουφών και τών θαλασσιών φυτών.

Μέσα σέ παρόμοιους πυργίσκους έμπήκαν και διάφοροι ότερχέτες και φωτογράφοι, για να μπορούσαν να λάβουν φωτογραφίες και κινηματογραφικά φιλμ στόν βυθό της θάλασσης. Η ταινίες κ' ή φωτογραφίες αυτές έχουν κάτι τό φαντασμαγορικό! Φυτά με πλοκάμιους άπλώνοντα έπάνω σέ βράχους σπολιωμένους με άστρα της θάλασσης, ψάρια παράξενα γλυκτρούν άνάμεσα σέ κοκκινοβά ή κτρινοκόκκινα κλαριά και γίνονται Ξαφνικά μέ τις παρουσιαστέ κανέναν έκινδύνου έχθρός πεινασμένο... Ό πιο εφφάνταστος σκηνογράφος δεν θα μπορούσε ποτέ να δημιουργήσει με τέτοια εικόνα.

Μπορούμε λοιπόν να προσητηώμε, ότι δεν άπέχει πολύ ή ήμέρα, πού οι άνθρωποι, αντί να περνούν τά βράδια τους στά θέατρα και στά «εσπετιέ», θα προτιμούν να καταβαίνουν τά άπογύματα σέ βάθος 30 ή 40 μέτρων μέσα στή θάλασσα; για να θανμάσουν την παράξενη και μυστηριώδη ύπερβύχνη ζωή. Και μέσα στους μεταλλικούς πυργίσκους τών, με τά χοντρά τζάμια και τά άνετα καθίσματα, τα μπορούν να παίρνουν και τό γλυκό τους, ή να ρουφούν με την ήσυχία τους τό καφέδά τους!...

Άς παρακολουθήσουμε και μεις με τη φαντασία μερικώς απ' τις προτοφανείς αυτές... θεατρικές παραστάσεις, τών όποιων τό... πρόγραμμα αλλάζει ρυθμό απ' τη μιά θάλασσα στή άλλη, όπως συμβαίνει και με τά προγράμματα τών θεάτρων!...

Άν καταβούμε π.χ. στόν πυθμένα της θάλασσης τών νήσων Χαβάι, σέ βάθος άρκετών μέτρων, θα ίδουμε ένα φανταστικό υπαίετο από χορευτήρες, ντυμένες με φανταγοτερά και πολύχρωμα κοστούμια. Είνε τά «αρχαία», κάτι ψάρια πού έχουν σχήμα συνθηματικές βεντάλιαι και μέγεθος τό διπλό απ' αυτήν. Οι φουσιόβια λένε ότι τά ψάρια αυτά είναι τά όφραότερα στό χρώμα ψάρια τού Ειρηνικού όκεανού.

(Ψάρια—χορευτήρες, ψάρια—κλέουν, ψάρια—νυχτερίδες, ψάρια—μπαλένια, ψάρια—φανάρια και προβελεί!...).

Με τις άνάλαφρες και ρυθμικές τους κινήσεις, μοιάζουν σάν να χορεύουν άρχαίο έλληνικό χορό. Έξαστρα όμως τά βλέπουμε να γίνονται τρομαγμένα: Στή σκηνή έμφανίζεται ο «εξουσιότερος», ένα ψάρι πολύ μεγαλύτερο κ' έμμο με νυχτερίδα. Τό κατώτατο χρώμα του τό κάνει να φαίνεται ό... μισοπλοίας της θάλασσης! Κι' όμως είναι έντελώς άβλαβές...

Έπειτα εμφάνίζονται δύο άλλα όντα, πού μοιάζουν σάν «όλοον» ύπερβύχνη, με τά πολύχρωμα ρυγοτά κοστούμια τους. Είνε... σουλπίς τού είδους πού ονομάζεται «Σηλιά ή φουρμακεταική», στενές συγγίνισες τών γνωστών μας σουπιών. Μπορούμε όμως να τις ονομάσουμε και «θαλασσινούς ζέβρους», χάρις στό ραβδωτά τους δέμα.

***

Και τώρα αλλάζει Ξαφνικά ή σκηνή: Νομίζει κανείς ότι πέσαμε σέ κανένα βασίλειο τεράτων και δράκων!... Νά ένα ψάρι πού προχωρεί με τό στόμα όφρύνονχο, για να γάρη ό,τι θρει μπροστά του. Είναι μιά «μύρρα», τό άγριο έκείνο κ' άδηράγο ψάρι, πού οι Ρωμαίοι τό τρέφαν με ανθρώπινες σάρκες!

Δίπλα της ξεπροβάλλει μιά τεράστια καραβίδα, πού μοιάζει καταπληκτικά με άράχνη. Άν ή μύρρα της άρπάξει κανένα λούδι, βλέπουμε άμείσως τό μέλος αυτό να ξεκαλλή μονακό του και να μείνη στό στόμα της μύρρας, ενώ ή καραβίδα φεύγει γρήγορα και κρύβεται μέσα στή φωλιά της. Τόν άσφοτηρισμό αυτό τόν προκαλεί ή ίδια ή καραβίδα, θυσιάζοντας ένα της πόδι — πού θα Ξανοφτερόση άλλιστε γρήγορα — για να σάση τη ζωή της!

Τώρα εμφανίζεται ένα ζεύγος μεταμορφωτόν, δύο δηλαδή «ετρώδοντες», με δέμα ραβδωτά και όφρ τρομαχό. Κι' όμως είναι τελείως άκίνδυνα τά ψάρια αυτά!... Τά μόνα τους δαλα είναι τά άπειρα μικρά άγκάλα πού έχουν κάτω από την κοιλιά τους. Όταν μωριστεί τό ψάρι αυτό κανέναν κίνδυνον, άνεβραίνει στήν επιφάνεια της θάλασσης και ρουφώνιας άέρα, φουσκώνει σάν μπαλλόν. Έπειτα γυρίζει άνάποδα και δείχνει τ' άγκάλα της κοιλιάς του. Καταλαβαίνετε τώρα ότι στό θέμα έκείνο τρομοκρατούνται και τό κόβουν λάσπη όλα τά έπιθετικά ψάρια! Κι' όταν ο κίνδυνος παράσει, ο «ετρώδοντες» παίρνει την πρώτη του μορφή.

Κάτι παρόμοιο κάνει κ' ένα άλλο ψάρι της ίδιας οικογενείας, ο «όόδοος ο κηλιδοτός». Όταν κ' αυτός θέλει να γλυτώση από κανένα άγκάλο, φουσκώνει την κοιλιά του με άέρα ή με νερό, γίνεται έτσι μιά έφθροβή μάλλα και χώνεται έξωτα μέσα στις πέτρες και τά γόρτα τού βυθού.

***

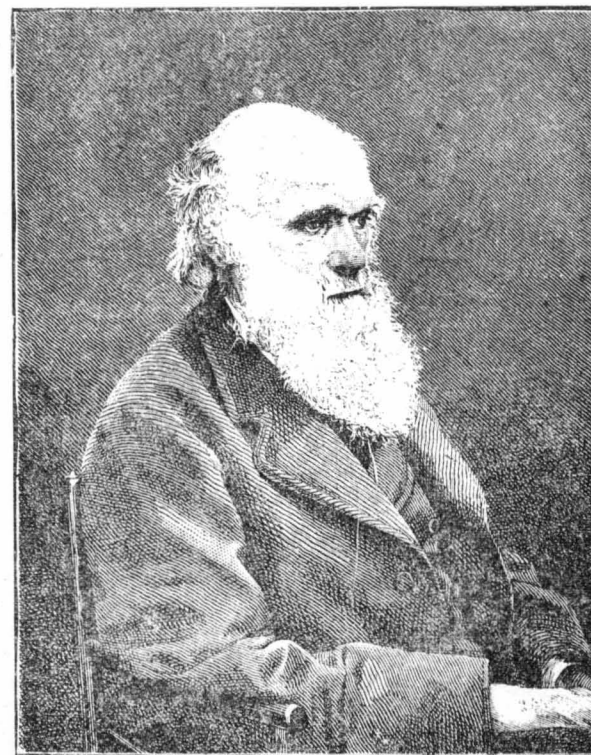
Τό ψάρι αυτό, πού μπορούμε να τό ονομάσουμε «θαλασσινό σκαντζόχορος», τό χρησιμοποιούν οι Γιαπωνέζοι για να φτιάχνουν κάτι παράξενα φανάρια. Άφού δηλαδή τό πιάνουν, τό άδειάζουν τελείως κ' άφίνουν μοναχά τό δέμα του. Έπειτα φουσκών άέρα μέσα στήν κύστη πού έχει στή κοιλιά του και τού άνοιγουν έτσι τό σχήμα μπαλονιού. Τό Ξεραίνον κοτόπι μερικώς μέρες στόν άέρα, τού άνοιγουν στήν πλάτη μιά τρύπα και τού περνούν ένα ξύλινο στεφάνι. Τέλος, τό βάφουν απ' έξω μ' ένα διαφανές και γυαλιστερό βερνίκι, και τό πρωτότυπο φανάρι είναι έτοιμο!...

***

Αυτά πού είδαμε ως τώρα, είναι βέβαια ύπερσορετά για να δικαιολογήσουν όσα είπαμε πιο πάνω για τις φαντασμαγορικές σκηνογραφίες τών θαλασσιών βυθών. Πόσα όμως περίγυμια, άκόμα πιο προτοφανή, ή μπορούσαμε να ιδούμε, άν καταβώναμε να γτάσαμε σέ βάθος 300 μέτρων και να φωτίσαμε με δυνατούς ήλεκτρικούς προβολείς τά σκοτάδι πού άπλώνονται εκεί κάτω!... Θα φτάναμε τότε στό βασίλειο τών φωτεινών φουφών, πού σκορπίζουν γύρω τους με φουφορητά λάμψη, περνώντας σάν φοντάματα μέσα στό σκοτάδι.

Ένα απ' αυτά, ο «Λινοφρονιδή», έχει πίσω απ' τό κεφάλι του ένα είδος μικρού φανοριού, και κάτω απ' τό στόμα του κρέματα ένα... γένι φωτεινό! Τό φονικό στήν όφρ αυτό ψάρι μπορεί ν' αναδοσούν τά όφρα του κατά βούληση, όστε να γλυτώνη

□ □ □ □ ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΣΟΦΟΙ □ □ □ □

Ο Άγγλος φουσιόβιας Κάρολος Ντάρβιν.

ΞΕΝΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΧΑΓΙΟ ΧΑΓΕΝ

ΟΙ ΔΑΙΜΟΝΕΣ ΜΕ ΤΑ ΜΥΤΕΡΑ ΔΟΝΤΙΑ

(Πορτογαλλικό Διήγημα)

ΔΩ και κάμποσα χρόνια ήμουνα ναύτης σε μιάν αυστραλιανή σκούνα. Ούτε εγώ ο ίδιος δεν ξέρω ποιάς άνεμος με είχε φέρει στο καράβι εκείνο...

Ήμουνα εκεί πολύ καλά και δεν είχα καμιά επιθυμία να ξαναγυρίσω στην Ευρώπη ή οπουδήποτε άλλο.

Από ένα χρόνο περίπου εκάναμε ταξείδια στη Νότιο Θάλασσα. Από το Μπρίσμαϊν ως τη Νέα Καληδονία και τις Έβορίδες. Επιάναμε σ' όλα εκείνα τα μαγικά νησιά, φορτώνοντας Ινδιάνικα καρδιά.

Το πλήρωμά μας ήταν τόσο παραλόγιο και ανακατεμένο, όπως μόνο ο στη Νότιο Θάλασσα μπορεί να είναι. Από το ελαφρό μελαγχρονό των Μαυραίων, ως το πιο σκούρο μαύρο των Νέγρων, υπήρχαν στο καράβι μας όλες ή αποχρώσεις του δέρματος. Είχαμε ακόμα και Κινέζους, ενώ εμείς οι λευκοί ήμασταν μόνο τέσσερες, μαζί με τον καπετάνιο και τον τιμονιέρη.

Δεν ήταν πάντα εύκολο να ζή κανείς ειρηνικά, μέσα στο ανακάτεμα αυτό των φυλών με τους κάθε λογής χαρακτήρες. Με την παραμορφωμένη ή αφροσύνη ο ναύτης τραβούσαν τα μαχαίρια και πολύ συχνά βρισκόμασταν στην ανάγκη να αποκαταστήσουμε την τάξη με τα περίσσορα. Αλήθεια, ή θέσις μας ήταν κάποτε πολύ δύσκολη, έμας των λευκών.

Ανάμεσα όμως στους άλλους εκείνους, ήταν κι ένας νέος Μελανήσιος. Αυτός ήταν άντρας, αληθινός άντρας! Ήταν ναύτης, σαν κι εμένα. Ω, θάβιδε τη ζωή του για να σώσει τη δική μου. Γιούρου, λέγανε τον φίλο μου αυτόν, τον μόνο φίλο που άποκτησα στη ζωή μου.

Πατριδα του ήταν ή Νέα Καληδονία. Ένα παραλακό χωριούδακι κοντά στο λιμάνι της Νουμέας. Οι γονείς του είχαν κατέβει από τα ένδοτερα του νησιού. Προτήτερα ήταν κανιβάλοι. Τώρα όμως δεν είχαν πια καμιά επιθυμία να φάνε κρέας ανθρώπινο. Έξοθαν, όπως όλοι οι κάτοικοι των παραλιών, από το ψάρεμα.

Η Νουμέα ήταν το τελευταίο λιμάνι όπου θα πιάναμε στο ταξίδι εκείνο, σε τρεις μέρες μέσα, αν δεν μας τύχαινε καμιά φουρτούνα στο μεταξύ. Πόσο χαρόταν ο Γιούρου! Τρεις μέρες ακόμα, Κι' έπειτα θα ξαναβίλαμε τη Μάγια, την πολυαγαπημένη, τη μικρή, μελαγχρονή Μάγια, που με μέρα θα γινόταν γυναίκα του, με μέρα που δεν θ' άγουσε πια νύφη. Ένα ταξίδι μόνο θα έκανε ακόμα μαζί μας ο Γιούρου. Κι' έπειτα θ' άγόραζε ένα μεγάλο ψαράδικο καράβι, σαν εκείνα που έχουν οι λευκοί. Και τότε θα παντρεύονταν. Πόσο ήταν ευτυχισμένος ο Γιούρου!

Φανταζόμαστε πόσα πόσα φράια θα ήταν στο μεγάλο λιμάνι της Νουμέας. Η Μάγα θάχόχταν να μιάς προίπαντηση με τη βάρκα, Κι' ή Μπίβι, ή φιλενάδα της, θα ήταν μαζί της. Η Μπίβι περίμενε εμένα... Έπειτα θα τραβούσαμε κοντά για να βγούμε στη στεριά. Η χουμαδιές θα λούσαν τα ψηλά στεφάνια τους στο θερμό φως του φεγγαριού. Κι' εμείς θα πλανόμασταν από κάτω τους... Έτσι γινόταν

Τραβήξαμε προς την ακτή, σ' ένα μέρος ερημικό...

άπ' τους έγχρους του!...

Η τελευταίες μελέτες, σχετικώς με τα ψάρια αυτά των θαλασσίων άδυσων, απόδειξαν ότι το φως που σκορπίζουν, τους χρησιμοποιεί για να πιάσουν την τροφή τους, γιατί τα μάτια τους δεν βλέπουν καλά.

Υπάρχουν όμως και άλλα ψάρια που έχουν μάτια εξαιρετικά ανεπτυγμένα κι' όμως με τηλεσκόπια, μερικά δε έχουν όχι μόνο δύο, αλλά τέσσερα μάτια! Ένα τέτοιο ψάρι που πιάστηκε τελευταίως στο δίχτυμα μιάς αμερικανικής επιστημονικής αποστολής, έβλεπε τις άκτες του Χοντούρας, είχε δυό ξυγάρια μάτια, το ένα πίσω άπ' το άλλο.

Φαίνεται δε ότι το ίδιο ψάρι σκορπάει γύρω του και φως, από κάτι μικρά όργανα που βρίσκονται σ' όλο του το σώμα. Δυστυχώς όμως, προτού τα φωτεινά αυτά ψάρια βγούν στην επιφάνεια, ψοφούν άπ' τη διαφορά της πίεσης του νερού. Τα φώτα τους τότε σβύνουν, κι' έτσι δεν μιάς μένει άλλο παρά ν' αναπαραστήσουμε με τη φαντασία μας το θέμα που παρουσιάζουν τα βλάθη της θαλάσσης.

Άς μην ξεχνούμε όμως ότι και τα ψηλότερα στρώματα της ατμόσφαιρας έθεωρούντο άπρωστα. Κι' όμως ο Πικάρ κατάσθωσε να φτάσει ως εκεί!... Δεν θ' άοργήση λοιπόν ή εποχή που ο άνθρωπος θα μπορέσει να κατεβή ως τις βαθύτερες άδύσους της θαλάσσης.

πάντα, κάθε φορά που φτάναμε στη Νουμέα.

Αυτή όμως τη φορά συνέβη κάτι άπροδοτο. Κατά το βράδυ ο άνεμος έπεσε όλοένα. Το καράβι μας δεν προχωρούσε καθόλου.

Ο Γιούρου αποφάσισε τότε να ψαρέψη ένα σκυλόψαρο. Ολόκληρο κοπάδι από σκυλόψαρα τριγύριζαν το καράβι μας. Καρφώσαμε ένα κομμάτι ξύγκι σ' ένα τεράστιο άγκιστρι και το φέξαμε στο νερό. Ένα μεγάλο σκυλόψαρο έτρεξε άμέσως για να χάρη τη δόλωμα.

Ο Γιούρου πήδησε τότε έξω άπ' την κουπαστή του καραβιού, για να τραβήξη το άγκιστρι, με έξωανα το χοντρό σχοινί της πετονιάς μετεδύθηκε στα πόδια του και τον έφριξε στο νερό. Η σκηνή που άκολούθησε κράτησε μιά στιγμή μόνο, αλλά ήταν φοβική. Τα σκυλόψαρα χύθηκαν έπάνω στον δούτεχο Γιούρου που ήταν έντελώς άσπλος, τον άρπάξαν στα τρομερά τους δόντια κι' άρχισαν γύρω στο τομπο κουφάρι του έναν άγριο κανιά. Τον κομμάτιασαν στη στιγμή!... Τα νερά κοκκίνισαν άπ' το αίμα του δούτεχου φίλου μου. Το πέλγατος άναταράχτηκε... Ήταν κάτι φοβικό, άπαισιο, άνατριχιαστικό...

Όσο, έτσι πέθανε ο φίλος μου ο Γιούρου. Ο μόνος φίλος που άποκτησα στη ζωή μου. Το δράμα έγινε μόλις είχε βασιλέψει ο ήλιος. Κι' ή δύση φάνταζε κατακόκκινη, σαν ματωμένη.

Έπειτα από τρεις μέρες πλανάμε μέσα στον όρμο της Νουμέας. Ήταν ένα θολό βράδυ, όταν φέξαμε την άγκυρα κοντά στην προκυμαία της μικρής πολιτείας.

Από την πλώρη άγνάντενα τη μικρή γλώσσα της στεριάς, όπου ή μπερτές καλύτερες του ψαράδικο χωριού φανόντουσαν μισοκρυμμένες μέσα στο δάσος. Ήξερα πως από την ακτή θα φανόνταν σε λίγο νύχεται μιά βάρκα. Με τη βάρκα αυτή έαρχόντουσαν ή Μπίβι και ή Μάγια. Έτσι γινόταν πάντα, κάθε φορά που φτάναμε στη Νουμέα. Ο Γιούρου κι' εγώ παίρναμε τότε άδεια και βγαίναμε με τις κοπέλλες στη στεριά.

Και νάτη!... Η βάρκα πλησίαζε. Άχ, πόσο βορειά ήταν ή καρδιά μου! Άμοιρη, μικρή Μάγια, που ήσουν πάντα τόσο χαρούμενη! Τι θλιβερό μήνυμα είχα για σένα! Η βάρκα πλησίαζε, πλησίαζε όλο και περισσότερο. Μπορούσα τώρα να διακρίνω το μελαγχρονό κομμάτι της κοπέλλας που τραβούσε τα κουπιά. Μά ποσο άγρια προχωρούσε ή βάρκα το βράδυ αυτό!...

Και τώρα... Τώρα έβλεπα καλύτερα. Έπάνω της ήταν μόνο μιά κοπέλλα. Ήταν τάχα άρρωστη ή Μπίβι; Ή καρδιά μου άρχισε να χτυπάει τόσο δυνατά, τόσο δονηρά! Η βάρκα έβγαζε, τέλος, στο καράβι. Έπάνω ήταν ή Μπίβι. Που ήταν ή Μάγια; Η Μπίβι έδωσε τη βάρκα στο πλευρό του καραβιού. Έσκυφα τότε πάνω άπ' την κουπαστή κι' είδα τα όλομαυρα μάτια της. Ήταν μισοκρυμμένα.

— Που είνε ο Γιούρου; — Που είνε ή Μάγια; — Ανό ερωτήσεις—δυό απαντήσεις. Δυό ίδιες απαντήσεις: — Πέθανε!... — Πέθανε!...

Άρμονος πήδησα πάνω στη βάρκα. Άφωνοι σταθήκαμε ο ένας αντίγραφο στον άλλο. Ο Γιούρου νεκρός, κι' ή Μάγια νεκρή! Τραβήξαμε προς την ακτή, σ' ένα μέρος ερημικό και καθήσαμε σιωπώντας στην άμμο, πλάι στα νερά που φλοισβίζαν.

Η Μπίβι έκλαιγε στο πλευρό μου. Τέλος, τη ρώτησα να μου πη τι είχε συμβεί. Κι' ή Μπίβι μου διηγήθηκε, κλαίγοντας πονεμένα, πως είχε πεθάνει ή Μάγια:

— Έκοιμώσομαι στη θάλασσα. Ήταν βράδυ. Ο ήλιος βρισκόταν εκεί κάτω στη δύση του... Είχαμε βγει σ' άνοιχτά, πολύ μακρότερα από άλλες φορές.

Η Μπίβι στάθηκε για να πάρη την άνάσα της:

— ... Σαφνικά ξεπροβάλε ένα, χύμηξε κι' άρπαξε τη Μάγια. Όλ' αυτά έγιναν μέσα σε μιά στιγμή. Την έχασα άπ' τα μάτια μου. Και γύρισα κολυμπώντας, κατατρομαγμένη, στην ακτή.

Η Μπίβι έκλαιγε άπαρηγόρητα, σαν παιδί.

— Πότε έγινε αυτό; τη ρώτησα.

— Έδω και τρεις μέρες.

Πήδη από τρεις μέρες! Την ώρα που βασιλευε ο ήλιος! Την ίδια ώρα, την ίδια ίσως στιγμή που πέθανε κι' ο Γιούρου. Κι' οι δυό μέσα στα δόντια των σκυλόψαρων. Κι' οι δυό θύματα μιάς κοινής μοιρας.

Δεν είλα στην Μπίβι πως πέθανε ο Γιούρου. Γιατί να της σπαράξω πιο πολύ την καρδιά;

Έλαφα φουσούσε το βραδινό αέρακι ανάμεσα στις ψηλές χουμαδιές. Κι' ή θάλασσα άνάσανε ήρεμη κι' άπλωνόταν μπροστά μας γεμάτη αίνιγματα, γεμάτη δράματα και τραγωδιές...